



# Latvijas Nacionālā vēstures muzeja ziņnesis 2012. gada **APRĪLIS**



**LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS (LNVM)**, Pils laukums 3 (Rīgas pilī, 3. stāvā); tālrunis: 67221357. Ekspozīciju darba laiks: pirmdien – slēgts; otrdien – svētdien no 10.00 līdz 17.00.

[www.lnvm.lv](http://www.lnvm.lv)



**LNVM nodaļa „DAUDERI”**, Sarkandaugavas iela 30, Rīga, LV- 1005; tālrunis: 67392229. Ekspozīciju darba laiks: pirmdien, otrdien – slēgts; trešdien - svētdien no 11.00 līdz 17.00. [www.lnvm.lv](http://www.lnvm.lv)



**LNVM nodaļa ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKAIS MUZEJPARKS**, Āraiši, Amatas novads, LV 4140; tālrunis: 64107080; 26567912. Darba laiks līdz 1.novembrim: pirmdien – svētdien no 09.00 līdz 19.00. Ekspozīciju darba laiks no 1. novembra: pirmdien, otrdien – slēgts; trešdien – svētdien no 10.00 līdz 16.00. | [www.lnvm.lv](http://www.lnvm.lv)

## kalendārs / 2012. g. aprīlis

### Izstādes

vieta: LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā:  
laiks: līdz 6. maijam

- izstāde „17.-18. gs. vēsturiskais portrets no LNVM krājuma”.  
pastāvīgās izstādes
- „Sakrālā māksla”, „Muzeja skolas klase”.

### vieta: LNVM nodaļa „DAUDERI”

laiks: līdz 18. aprīlim

- Rīgas Ziemeļu rajona Bērnu un jauniešu centra „Laimīte” zīmējumu izstāde „Toņi - pustoņi”.  
laiks: no 19. aprīļa līdz 20. maijam
- Aprūpes un sociālās rehabilitācijas centra "Saule" Ezera filiāles iemītnieku darbu izstāde "Zils zirgs zirņos".  
pastāvīgās izstādes
- „Divas dienas Kārļa Ulmaņa dzīvē”, „Gaida Graudiņa kolekcija”, „Dauderu” vēsture”.

## **LNVM priekšmetu, fotogrāfiju un dokumentu izstāde**

vieta: Latvijas Republikas Saeimas bibliotēka

laiks: līdz 2012. gada 27. aprīlim

- **izstāde „Latvieši svešumā”.**

Pieteikties Saeimas Kancelejas Protokola nodaļā pa tālruni 67087353 vai sūtot pieteikumu uz e-pastu: [ekskursijas@saeima.lv](mailto:ekskursijas@saeima.lv). Apmeklējuma laiks tiks saskaņots.

## **Ceļojošās izstādes**

vieta: Rīgas 95. vidusskola

laiks: 23.-27. aprīlis

- **izstāde „Baltijas brīvības ceļš”.**

## **Pasākumi**

LATVIJAS NACIONĀLAJĀ VĒSTURES MUZEJĀ, Pils laukumā 3,  
Rīgas pils 3. stāvā

### Gimenes diena

- **7. aprīlī plkst. 12.00 tematisks pasākums „Latviešu gadskārtas”.** Tā dalībnieki varēs



iepažīties ar laukos darāmajiem darbiem no agra pavasara līdz ziemei, apskatīt darba rīkus – arkļus, ecēšas, izkaptis, sirpjus, spriguļus u.c. Lai bērni labāk izprastu un iejustos savu vienaudžu dzīvesveidā pirms aptuveni 100 gadiem, tiks demonstrēti dažādi seni priekšmeti no muzeja krājuma – ogu groziņš, stabule, druvnesis, skalturis, māla trauki, zeķes un pastalas, koka zirdziņš, linu diegi un vilnas dzija, kartupeļu rokamā lāpstīņa, koka cibiņa,

mulda u.c. Varēs uzzināt par šim gada periodam raksturīgām tradīcijām un ticējumiem. Noslēgumā – uzdevumi, mīklu minēšana. Ieejas biļetes cena ģimenei – Ls 2.50.

### Svētdienas cikls „Tikšanās pilī”

- **29. aprīlī plkst. 12.00 „Gribu savu tautas tērpu!”.** Otrā saruna - LATGALE, AUGŠZEME, ZEMGALE.

Stāsta un konsultē LNVM Vēstures departamenta Etnogrāfijas nodaļas vadītāja, etnogrāfe Ilze Ziņģīte un galvenā glabātāja, etnogrāfe Inita Heinola.

Trešā saruna - 26. maijā plkst. 12.00. KURZEME.

## aktualitātes / 2012. g. aprīlis

### Bez maksas apmeklējums / darbalaika izmaiņas aprīlī un maijā

Katra mēneša pēdējā sestdienā ieeja Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā par brīvu.

Aprīlī – 28. aprīlis. Izmaiņas darba laikā aprīlī:

5. aprīlī muzejs un tā nodaļas strādās no 10.00 līdz 16.00.

6. aprīlī – slēgts. 7. aprīlī darba laiks no 10.00 līdz 16.00.

8. un 9. aprīlī – slēgts.

Izmaiņas darba laikā maijā:

1. maijā – slēgts. 3. maijā darba laiks no 10.00 līdz 16.00.

4. maijā – slēgts. 13. maijā – slēgts. 27. maijā – slēgts.

### Aprīlī apmaiņas vizītē ieradīsies ASV skolēnu grupa



1.-6. aprīlī LNVM un Nacionālā Konstitūcijas centra (Filadelfija, ASV) starptautiskā sadarbības projekta „Apaļais galds” ietvaros Latviju apmeklēs pieci Konstitūcijas vidusskolas (*Constitution High School*) skolēni un skolotājs, kā arī muzeja kolēģi no Nacionālā

Konstitūcijas centra.

ASV skolēni apmeklēs partneru skolas Latvijā – Rīgas Kultūru vidusskolu, Rīgas 10. vidusskolu un Lizuma vidusskolu, iepazīstot Latvijas skolēnu ikdienu un ārpusskolas aktivitātes.

Latvijas un ASV skolēni īstenos arī kopīgu brīvprātīgo projektu Āraišu arheoloģiskajā muzejparkā, kur kopīgi tiks izgatavoti putnu būri, ārstniecisko augu apraksti un ierīkota velosipēdu novietne. Tāpat skolēni diskutēs par sabiedrības līdzdalības veidiem ASV un Latvijā, to līdzībām un atšķirībām. Vizītes laikā plānota arī tikšanās ar ASV vēstniecības Latvijā darbiniekiem, lekcija par Latvijas vēsturi, iepazīšanās LNVM un kultūras programma Latvijas vēstures, sabiedrības un mūsdienu situācijas labākai izpratnei.

Atbildes vizītē uz ASV maija sākumā dosies arī 18 cilvēku liela grupa no projekta partneru skolām un LNVM.

Starptautiskais projekts „Apaļais galds” notiek ASV Valsts departamenta finansētās programmas Museum and Communities Collaboration Abroad (MCCA) ietvaros un tā galvenais mērķis ir pētīt pilsoniskās līdzdalības vēsturisko un mūsdienu pieredzi abās projekta dalībvalstīs.

### Āraišos vēros putnus

14. aprīlī no plkst. 8 un no plkst. 18 ikviens interesents Āraišu arheoloģiskajā



muzejparkā un Āraišu apkārtnē aicināts putnu pazinēja Mārtiņa Platača vadībā vērot putnus. Līdzī jāņem binokļi un putnu noteicēji, blociņš, kurā pierakstīt redzētās putnu sugas, to skaitu un citus sīkumus, jāapģērbjas ērti un laika apstākļiem piemēroti. Vakarā putnu vērošana un klausīšanās

ilgs līdz pat tumsai, cerībā sadzirdēt un saredzēt pūci.

## **Otrā saruna „Gribu savu tautastērpu!”**

LNVM svētdienas cikla „Tikšanās pilī” ietvaros aizsākti tematiski pasākumi „Gribu savu tautastērpu” nolūkā sniegt iespēju apskatīt autentiskas tērpa sastāvdaļas un rast atbildes uz jautājumiem par tērpa komplektēšanu un atdarināšanu.

Katrā no trim sarunām galvenā uzmanība veltīta kādai no Latvijas teritorijas daļām.

Otrā saruna **29. aprīlī 12.00** būs par Latgales, Augšzemes un Zemgales tērpiem.

Pēc 18. gs. beigās un 19. gs. zināmo tērpu raksturojuma etnogrāfi Latgali iedala divos novados – Ziemeļlatgalē un Dienvidlatgalē. Ziemeļlatgali galvenokārt atpazīst pēc tur saglabātā baltā goda tērpa. Dienvidlatgale – kādreizējais Daugavpils, Rēzeknes un daļēji Ludzas apriņķis – ir vieta, kur apģērbiem daudz lietoti linu audumi, kur raksturīgās jostas ir celaines un Aulejas tipa, taču patiesībā šī novada tērpu raksturu var izjust tikai to redzot.

Augšzeme – kādreizējā sēļu zeme – līdz pat 19. gadsimtam savas īpatnības iezīmē ne vien Jēkabpils un Ilūkstes apriņķī, Daugavas kreisajā krastā, bet arī daļā Vidzemes.

No Augšzemes saglabātās tērpa sastāvdaļas atšķiras gan pa laika posmiem, gan arī plašā joslā izstieptās teritorijas ietvaros. Augšzemē ir valkāti visgarākie sievu galvasauti un dažādi meitu vainagi, kurus vislabāk tomēr raksturo paši priekšmeti. Zemgales tērpu zināmākā sastāvdaļa ir brunči ar rakstainām josliņām – tautā iedēvēti par „rozīšu” brunčiem. To dažādos variantos var izsekot pārmaiņām, kas izriet no darināšanas laika, kam pieskaņojamas arī pārējās tērpa sastāvdaļas.

Izmantojot liecības, ko sniedz saglabātais materiāls, tiks aplūkoti arī vīriešu tērpi.

Stāstījums veidots, pamatojoties uz muzeja krājumā esošajiem avotiem. Tā būs reta iespēja skatīt autentiskus priekšmetus – redzēt to darināšanas veidu un konsultēties par tērpu valkāšanu.

Pasākumu vadīs LNVM Etnogrāfijas nodaļas vadītāja Ilze Ziņģīte un apģērbu un tekstila kolekcijas galvenā glabātāja Inita Heinola. .

## **Simpozijš Morisa Māterlinka 150. gadskārtas atcerei**

28. aprīlī LNVM notiks starptautisks simpozijš, ko organizē Latvijas Kultūras akadēmija un Daugavpils Universitāte sadarbībā ar Beļģijas Karalistes Vēstniecību Latvijā un ar Valonijas-Briseles Starptautiskās pārstāvniecības atbalstu.

Simpozijš veltīts beļģu dramaturga un dzejnieka Morisa Māterlinka 150. jubilejas atcerei. Tā mērķis – apzināt beļģu simbolista mantojumu un ietekmi uz Baltijas valstu literatūru, teātri, mūziku un mākslu. Darba valodas - latviešu un franču, ar sinhrono tulkojumu.

## **21. aprīlī Āraišos un „Dauderos” Lielā talka**

Šajā dienā talkotāji Āraišu arheoloģiskajā muzejparkā dienā sakops akmens un bronzas laikmeta mājokļu rekonstrukciju apkārtni, Pilsdrupu nogāzes un Āraiša ezera krastus. Aicināts ikviens! Darbu sākums plkst. desmitos. Līdzī jāņem cimdu pāris, gumijas zābaki, labs garastāvoklis un dziesma. Par labi padarītu darbu talkotāji saņems siltu tēju un zupas bļodiņu.

Savukārt „Dauderu” plašo brīvdabas teritoriju sakopt palīdzēs kaimiņi – a/s „Aldaris” darbinieki.

## Seminārs vēstures, valodas un kultūrvēstures skolotājiem

26. aprīlī plkst. 13 LNVM konferenču zālē notiks seminārs vēstures, kultūrvēstures, kulturoloģijas, latviešu valodas un literatūras skolotājiem.

LNVM Vēstures departamenta Monētu depozītu un bonistikas kolekciju galvenā glabātāja Anda Ozoliņa stāstīs par Latvijas valsts simboliem – karogu, ģerboni, valsts apbalvojumiem. Muzeja direktora vietniece zinātniskajā darbā Irīna Zeibārte iepazīstinās ar 11. novembra – Lāčplēša dienas - iespējamo atspoguļojumu muzejiskiem līdzekļiem. Informatīvo mācību palīg līdzekli „Lībieši 44 atbildēs” prezentēs un par lībiešu izzušanu runās Tartu universitātes Igauņu un vispārējās valodniecības institūta pētnieks, Dr. phil. Valts Ernštreits. Par latviešu gaitām pasaulē stāstīs Vēstures departamenta pētnieks Toms Ķikuts. Vēstures departamenta Etnogrāfijas nodaļas galvenā glabātāja, etnogrāfe Sanita Stinkule savukārt dalīsies atziņās par kopīgo un atšķirīgo latviešu tradicionālajos ēdienos.

Semināra saturs bāzēts uz 6. klases vēstures mācību grāmatā ietvertu programmu. Par dalību vairākos semināros muzejs izsniegs Gala apliecinājumus. Nākamais seminārs – jaunajā mācību gadā.

## Piešķirts finansējums Āraišu ezerpils rekonstrukcijas turpināšanai



Kā visiem līdzīgiem brīvdabas arheoloģijas objektiem Eiropā, arī Āraišu ezerpilij nepieciešams nodrošināt regulārus remonta un atjaunošanas darbus. Valsts Kultūrkapitāla fonds piešķir atbalstu Āraišu ezerpils rekonstrukcijas pamatklāsta un ēku atsevišķu daļu nomaiņai un neatliekamiem remontdarbiem, kā arī ezerpils rekonstrukcijas attīstības turpināšanai 1500 Ls.

Nākotnē iecerēts izstrādāt un realizēt visas ezerpils rekonstrukcijas pilnīgas atjaunošanas projektu, kas būs realizējams 3-5 gadu laikā.

## Muzeja pētnieks 9. Eiropas sociālās vēstures kongresā Lielbritānijā

No 11. līdz 14. aprīlim LNVM Vēstures departamenta pētnieks Toms Ķikuts ar referātu „Zemnieku pārceļošanas attīstība Krievijas impērijas Baltijas guberņās: autokrātiska monarhija un ģimeņu lēmumi (19. gs. 40. gadi – 1905.)” piedalīsies 9. Eiropas sociālās vēstures konferencē Glāzgovā, Lielbritānijā.

Tematiski daudzveidīgā konference tiek organizēta dažāda profila darba grupās (to ir vairāki desmiti) un katru otro gadu tajā piedalās vairāk kā 1000 dažādu nozaru pētnieku, kuru darba specifika saistīta ar sociālo zinātņu izvirzīto tēmu un problēmjautājumu, pētniecības pieeju un metožu izmantojumu vēsturisku procesu skaidrošanā.

T. Ķikuta raksts par latviešu zemnieku pārceļošanas vēstures jautājumiem iekļauts arī 9. martā klajā laistajā žurnālā „Humanities and Social Sciences Latvia” numurā (skat.: Ķikuts, T. (2011) What is a Latvian? Image of a Latvian Peasant Out-migrant in Russia in the Eyes of Russian Peasants and Local Government Authorities (1860s to 1914). *Humanities and Social Sciences Latvia*. Volume 19, Issue 1, 2011).

## Sāk organizēt Kārļa Ulmaņa jubilejas pasākumus



LNVM sadarbībā ar Valsts kanceleju un J.Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolu vienojušies par kopīgiem pasākumiem saistībā ar Latvijas Republikas Valsts prezidenta K.Ulmaņa 135 gadu jubileju šā gada 4. septembrī.

Plānots, ka kopīgā projekta ietvaros taps mākslas vidusskolas audzēkņu darbu izstāde „Kārlis Ulmanis un mēs”, kas sākotnēji tiks eksponēta Valsts kancelejas telpās Ministru Kabinetā, vēlāk LNVM nodaļā „Dauderi” (kādreizējā K.Ulmaņa vasaras rezidencē no 1937. līdz 1940. gadam).

Valsts kanceleja organizēs komunikācijas kampaņu, kuras ietvaros aicinās Latvijas iedzīvotājus papildināt muzeja krājumu, dāvinot viņu rīcībā esošās liecības par „ulmaņlaikiem”.

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs sadarbībā ar a/s „Latvijas Avīze” gatavo izdevumu „Liecības par K.Ulmani Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājumā”.

## Publicēs pētījumu par J. Bēra kolekciju Britu muzejā

Izdošanai sagatavots LNVM Arheoloģijas departamenta vadītāja Jāņa Cigļa un arheoloģes, Dr. hist. Antonijas Vilcānes pētījums „Johana Karla Bēra kolekcija Britu muzejā”. VKKF šo publikāciju atbalstījis ar finansējumu 1800 Ls apmērā.

19.gs., kad aizsākās plaša senvietu pētniecība, pētnieki iegūtās senlietu kolekcijas uzskatīja par savu īpašumu. Trūkstot vietējo muzeju finansējumam un ieinteresētībai, senlietas nonāca privātkolekcijās, vēlāk tika pārdotas Rietumeiropas muzejiem. Londonā Britu muzejā līdzīgā veidā nonāca J.Bēra kolekcija.

Kopumā no šīs kolekcijas Britu muzeja krātuvē glabājas 495 senlietas, kas 19. gs. iegūtas, veicot izrakumus Skrīveru Aizkraukles kapulaukā, Siguldas Saksukalnā un citos Latvijas pieminekļos. Kolekcija nozīmīga ar to, ka tā satur liecības, kas papildina esošo priekšstatu par lībiešu (it īpaši Gaujas lībiešu) un latgaļu materiālo kultūru vēlajā dzelzs laikmetā, atspoguļo Latvijas iedzīvotāju kontaktus ar Skandināvijas zemēm. Atradumu vidū ir arī unikālas senlietas, kurām nav analogu Latvijas muzeju krātuvēs.

Latvijas arheologu uzsāktā un ilgstoši turpinātā pētniecības un izdevējdarbības politika mērķtiecīgi virzīta uz rezultātu – Latvijas vēstures objektīvas, pilnvērtīgas un vispusīgas kopainas veidošana. Šīs politikas ietvaros LNVM nu jau 17 sējumos ir apkopojis muzeja darbinieku zinātniski pētniecisko darbu rezultātus, kā arī nodibinājis sēriju „Latvijas kultūrvēsturiskais mantojums ārzemju krātuvēs”.

2011. gadā iznācis sērijas 3. izdevums – Dr. hist. I. L. Virses pētījums „Latvijas arheoloģisko senlietu kolekcijas Vācijas muzejos”.

J. Cigļa un A. Vilcānes pētījums „J. K. Bēra arheoloģiskās kolekcijas Britu muzejā” būs sērijas turpinājums nr. 4. Tā izdošana sekmēs nozīmīga Latvijas arheoloģiskā mantojuma ieviešanu zinātniskajā aprītē, jo līdz šim kolekcija pētniekiem bija mazpazīstama un praktiski izpētei nepieejama.

## Āraišu arheoloģiskajā muzejparkā notiks radošās darbnīcas



„Āraišu ezerpils fonds” saņēmis VKKF atbalstu 600 Ls apmērā piecu radošo darbnīcu īstenošanai 2012. gada vasarā. Tūrisma sezonas laikā – nedēļas nogalēs no jūnija līdz septembrim, no plkst. 11.00 līdz 16.00, plānots nodarbību cikls, kura ietvaros interesenti un muzejparka apmeklētāji varēs apgūt prasmes, kas saistītas ar senās ezermītnes apdzīvotāju nodarbēm – maizes cepšanu ezerpils māla kleķa krāsni, vērpiamo skriemelišu pagatavošanu un dzijas vērpišanu, koka karošu un kausiņu grebšanu, kā arī dzelzs kausēšanu. Radošo darbnīcu vadīšanai piesaistīti Vidzemes novada amatnieki.

*Attēlā: Āraišu svētkos 2010. Fotogrāfs R.Kaniņš, LNVM.*

### Radošo darbnīcu kalendārs:

- 17. jūnijs. Zāļu dienas radošās darbnīcas
- 1. jūlijs. Koka kausiņu un karošu gatavošanas darbnīca
- 15. jūlijs. Vērpišanas darbnīca
- 19. augusts. Dzelzs kausēšanas darbnīca

### **Informācija draugiem.lv, facebook, tviterī un vimeo**

Jaunāko informāciju par izstādēm, pasākumiem un norisēm LNVM var uzzināt, sekojot tā profilam draugiem.lv (Latvijas Nacionālais vēstures muzejs), tviterī (LV\_vest\_muzejs), facebook.com (Latvijas Nacionālais vēstures muzejs).

Tāpat sociālajos tīklos var sekot Āraišu arheoloģiskajam muzejparkam:

facebook.com - Arais Lake fortress, tviterī – araisimuseum, flickr.com - Arais Lake fortress, vimeo - AraisLake fortress.

„Dauderi” tviterī - Dauderi\_LNVM, facebook.com – Dauderi Lnmv, kā arī draugiem.lv (dauderi.lv)

## jaunieguvumi / 2012. g. marts

### Vēsturiskas vērtības no A/S „Latvijas Krājbanka”

Martā muzejs saņēmis nozīmīgu krājuma papildinājumu no A/S „Latvijas Krājbanka”, kas vispusīgi raksturo bankas vēsturi un tās darbību. Līdzī priekšmetiem nāk stāsti - bankas darbinieku sagatavotā informācija, kas kopā ar reiz lietotajiem bankas darba piederumiem palīdz izprast šo priekšmetu funkciju. Piemēram, koka skaitīkļi bankā izmantoti līdz pat 20. gs. 80. gadu sākumam.



Ar tiem aprēķināja klientu termiņnoguldījumu procentus, kurus pierakstīja žurnālos un grāmatās. Muzejam nodoti arī linu maisiņi, kas kalpojuši vērtību glabāšanai un pārsūtīšanai. Maisiņi tika aizzīmogoti ar brūnas krāsas laku. Laku sildīja īpašā traukā, zem kura bija novietota sildoša spuldze.

Daudzveidīgs ir arī to liecību klāsts, kas saistās ar A/S „Latvijas Krājbanka” darbību mūsdienās: informatīvi reklāmas materiāli, kas aptver laika posmu no 2001. – 2011. gadam – bukleti, plakāti, minibankas kartona makets, reklāmas priekšmeti ar bankas logo, bankas karogs, kas atradies pie jaunās ēkas J.Daliņa ielā 15, ar bankas atbalstu izdotie mūzikas diski, apbalvojumi u.c. materiāli.



„Latvijas Krājbanka” dibināta 1924. gadā kā „Pasta krājcase”. 2011. gada 23.decembrī Rīgas Apgabaltiesa AS "Latvijas Krājbanka" pasludināja par maksātnespējīgu.

Attēlos: A/S „Latvijas Krājbanka” kolekcijas priekšmeti LNVM. Fotogrāfs R.Kaniņš, LNVM.



### Jauna informācija par UNESCO Latvijas nacionālajā reģistrā iekļautajām tāšu vēstulēm no LNVM krājuma

Pēc Ernesta Adriana Albinora Kirča (1913–1985) uz bērza tāss rakstīto vēstulu iekļaušanas „Pasaulē atmiņā” Latvijas nacionālajā reģistrā ievērojami papildinātas iepriekš ļoti nepilnīgās ziņas par vēstulu autoru. Tās apkopotas arī pērn izdotajā grāmatā par visām Latvijas muzejos esošajām šāda veida vēstulēm, kuras padomju režīma represētie Latvijā iedzīvotāji sūtījuši no izsūtījuma vietas.

Iepazīstoties ar dažādiem arhīvu materiāliem noskaidrots, ka vēstulu autors bijis 20. gs. 30. gadu sākumā Rīgā ienācis jauniešs no Valmieras apriņķa Bauņiem, kurš strādājis „Bites un Gulbja” gaļas un desu tirdzniecības uzņēmumā. Noskaidrota arī precīza informācija par E. Kirča obligātā militārā dienesta gaitu Latvijas armijas Latgales divīzijas 9. Rēzeknes kājnieku pulkā 30. gadu vidū, tādējādi precizējot arī LNVM kolekcijā esošo E. Kirča fotoattēlu aprakstus. Noskaidrotas arī viņa dzīvesvietas un nodarbošanās maiņas, gūstot pārlicību, ka padomju-vācu kara gados viņš salaulājies un dzīvojis Rīgas Jūrmalā.

Pateicoties grāmatas autoru A. Ozolas un R. Jansona pūlēm, papildinātas ziņas par E. Kirča represēšanas apstākļiem un soda izciešanas vietām: līdz šim nepilnīgā informācija par soda izciešanu Urālu apkārtnē papildināta ar arhīvu dokumentu ziņām, ka rūpīgi noformētās tāšu vēstules sūtītas no KPFSR Molotovas (Permas) apgabala Kizelas labošanas darbu nometnes.



UNESCO reģistrā iekļautās vēstules no 2011. gada novembra līdz 2012. gada maijam izstādītas arī LNVM gatavotā izstādē „Latvieši svešumā” LR Saeimā.

*Attēlā: E. Kirča sūtīta apsveikuma kartiņa mātei Vasarsvētkos. Bērza tāss. 1947. gads. No LNVM krājuma.*

### Izstāde „Pēc zemes, taisnības un gaismas” atklāta Kuldīgā

6. martā Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā ar LNVM Vēstures departamenta pētnieka Toma Ķikuta un Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas speciālistes Lilijas Līmanes īsām ievadlekcijām tika atklāta LNVM, LNB un citu partneru sadarbības rezultātā radītā ceļojošā izstāde „Pēc zemes, taisnības un gaismas” ciklā „Latvieši pasaulē”. Izstādes atklāšanā piedalījās arī LNB direktors Andris Vilks un Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja Inga Bērziņa. Izstāde bibliotēkā bija apskatāma visu marta mēnesi.

## Skolēni projektā „Apaļais galds” mācās veidot izstādi

23. martā LNVM notika pasākums „Veidosim izstādi kopā!” ar mērķi padziļināt skolēnu izpratni par muzeja izstāžu darba specifiku, kā arī nolūkā skolēnus aktīvi iesaistīt ceļojošās izstādes veidošanas procesā - tā atspoguļos projekta „Apaļais galds” ietvaros gūtās atziņas par Latvijas vēsturē svarīgiem notikumiem un procesiem no Trešās Atmodas sākuma līdz mūsdienām.

Skolēni noklausījās LNVM direktora vietnieces zinātniskajā darbā Irīnas Zeibārtes un muzeja mākslinieka Ģirta Boronovska ievadlekcijas par izstāžu satura un vizuālā noformējuma veidošanas pamatprincipiem. Praktiskās nodarbības laikā Rīgas Kultūru vidusskolas, Rīgas 10. vidusskolas un Lizuma vidusskolas skolēni strādāja pie muzeja krājumā esošo avotu atlasē, grupēšanas un ievietošanas izstrādātajā izstādes variantā. Cita skolēnu grupa strādāja pie vizuālā noformējuma elementiem, tika atlasīti arī spilgtākie fragmenti no pašu skolēnu projekta gaitā uzņemtajām video intervijām.

Ceļojošo izstādi vispirms plānots atklāt LNVM projekta „Apaļais galds” noslēguma pasākumā 2012. gada jūnijā, lai rudenī tā varētu uzsākt ceļu pa Latvijas skolām.

## Noslēgušās projekta „Apaļais galds” Svētdienas vakariņas



*Attēlā: Lizuma vidusskolas skolēnu rīkoto Svētdienas vakariņu dalībnieki pēc pasākuma 16. martā.*

16. martā ar pasākumu Lizuma Tautskolas zālē noslēdzās projekta „Apaļais galds” rīkotās neformālās tikšanās reizes, kurās skolēni savās intervijās iepazītos cilvēkus bija uzaicinājuši uz sarunu par sabiedrības līdzdalību Trešās Atmodas laikā un mūsdienu Latvijā. Pasākumā piedalījās arī Lizuma pagasta pārvaldes vadītājs Uģis Aigars. Vakariņu laikā skolēni rādīja savas uzņemtās un montētās intervijas un visos trijos pasākumos Rīgā un Lizumā raisījās interesantas un emocionālas sarunas par Latvijas sabiedrības noieta ceļu un atšķirīgajām.

Skolēnu atsauksmes un iespaidus par vakariņām var lasīt:

Rīgas 10. vidusskola: [http://atthetableproject.blogspot.com/2012\\_03\\_01\\_archive.html](http://atthetableproject.blogspot.com/2012_03_01_archive.html)

Rīgas Kultūru vidusskola:

<http://blog.constitutioncenter.org/at-the-table-latvian-students-reflect-on-their-first-sunday-supper/>

Lizuma vidusskola: <http://www.lizumavidusskola.lv/?p=629>

## Arheologa Feliksa Jākobsona arhīva publikācija Polijā

23. martā Polijā, Varšavas universitātē, notika grāmatas „Austrumprūsijas arheoloģiskais mantojums Fēliksa Jākobsona arhīvā” atklāšana.

Tas ir otrais sērijas *Aestiorum Hereditas* sējums (pirmais, veltīts bijušā Prūsijas muzeja



inventāra grāmatām, iznāca 2008.gadā; sērijā paredzēti četri sējumi), ko izdevusi Polijas Kultūras un nacionālā mantojuma ministrija. Neviena labums nepriecē, ja tajā nedalās ar citu. Šajā romiešu filozofa Senekas izteiktajā domā ir ietverta grāmatas būtība. Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā glabājas 1930. gadā pārāgri no dzīves aizgājušā arheologa Fēliksa Jākobsona zinātniskais arhīvs: senlietu zīmējumi un skices no muzejiem, piezīmes un izraksti no

publikācijām, fotogrāfijas u.c., tajā skaitā ievērojams daudzums materiālu, kas ļoti nozīmīgi Austrumprūsijas un rietumbaltu kultūru izpētei.

Līdz pat 20. gs. beigām tie tikpat kā nav tikuši izmantoti un palikuši ārpus zinātniskās aprites. F.Jākobsona arhīva vērtība mūsdienās ir vēl jo lielāka tādēļ, ka Otrā pasaules kara laikā gājušas bojā, pazudušas vai sajauktas daudzas vērtīgas Austrumprūsijas arheoloģisko senlietu kolekcijas, izpostīti pieminekļi un zudušas ziņas par atradumu vietām. Arhīva publikācija ne vien padara pieejamu plašam zinātnieku lokam līdz šim maz izmantotu avotu klāstu, bet arī palīdzēs vismaz daļēji atjaunot par zudušām uzskatītās vērtības.

Grāmatu veido kataloga daļa un pētījumi, kas atspoguļo Jākobsona arhīva izmantošanas iespējas, bibliogrāfijas saraksts, vietvārdu un personvārdu saraksti, kā arī CD ar attēliem. Tā izdota poļu, vācu un latviešu valodā. Tekstu autori ir poļu pētnieki Anna Bitnere-Vrublevska, Tomašs Novakevičs, Aleksandra Žešotarska-Novakeviča un LNVM Arheoloģijas nodaļas vadītājs Jānis Ciglis.

## Āraišu arheoloģisko muzejparku popularizē Lietuvā

No 2. līdz 4. martam Āraišu arheoloģiskā muzejparka nodaļas vadītāja Agnese Ramata līdz ar pārstāvjiem no Siguldas tūrisma pārvaldes un TIC, Līgatnes tūrisma un kultūras centra, kā arī Siguldas uzņēmējiem, pārstāvēja Amatas novadu tūrisma



gadatirgū VIVATOIR 2012, Viļņā.

Izstādē piedalījās 192 dalībnieki. Izstādes kopējais apmeklētāju skaits – 16 300. Lielākā interese bija par jauniem apskates objektiem, aktīvās atpūtas iespējām ziemā un vasarā.

Apmeklētāji vēlējās uzzināt informāciju arī par Āraišu arheoloģisko muzejparku, jo šāda veida apskates objektu Lietuvā nav.

Attēlā: A.Ramata GNP stendā.

## Piedāvājumi

### Skolām, bibliotēkām, sabiedriskām iestādēm

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs skolām, bibliotēkām, sabiedriskām iestādēm piedāvā šādas ceļojošās izstādes:

- „Valsts, zeme, tauta”
- „Latvija Brīvības cīņu laikā. 1918. – 1921.”
- „Baltijas brīvības ceļš”
- „Patiesība par Lielvārdes jostu?”
- „Rīgas naudai - 800”

Ceļojošo izstāžu eksponēšanas maksa par 1 dienu – 3 Ls.

### Sākumskolas audzēkņu grupām

**VIETA:** LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā

- „**Mana mīlākā rotaļlieta**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni uzzina, ar kādām rotaļlietām bērni spēlējās pirms 10, 100 un 1000 gadiem);
- „**Kā dzīvoja senie ļaudis**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar seno cilvēku dzīvesveidu akmens, bronzas un dzelzs laikmetā);
- „**Ceļojums laikā no ledus laikmeta līdz 19. gs.**” (programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar cilvēku dzīvi akmens, bronzas un dzelzs laikmetā un latviešu tradicionālo kultūru un dzīvesveidu 19. gs.);
- „**Kā Pastariņam skolā gāja**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni uzzina, kā mācījās zemnieku bērni 19. gs.);
- „**Ābece – mana pirmā mācību grāmata**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar pirmajām latviešu ābecēm);
- „**Ciemos pie zemnieka un muižnieka**” (muzejpedagoģiskā programma, kura iepazīstina ar zemnieku un muižnieku dzīvesveidu 19. gs.);
- „**Latviešu gadskārta**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni var iepazīties ar latviešu gadskārtas svētkiem, ticējumiem);
- „**Mana Latvija**” (muzejpedagoģiskā programma, kurā skolēni uzzina par Latvijas Republikas dzimšanas dienu un Lāčplēša dienu).

### Pamatskolas un vidusskolas audzēkņu grupām:

**VIETA:** LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS, Pils laukumā 3, Rīgas pils 3. stāvā.

- „**Latvijas senvēsture**” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- „**Latvija viduslaikos**” (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.
- „**Viduslaiku bruņinieki**” (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar Rīgas pils vēsturi, bruņinieku ieročiem, dzīvesveidu. Skolēniem ir iespēja iejusties nelielā bruņinieku svētku ainā, izmantojot viduslaiku tērpu un apbruņojuma atdarinājumus) P/sk.;
- „**Viduslaiku pilsēta – Rīga**” (muzejpedagoģiskā programma, darba lapas) P/sk., V/sk.;

- **„Senā skola un rakstība”** (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar to, kā bērni mācījās skolā 19. gs.); P/sk.
- **„Ornaments, zīme, simbols Latvijā”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- **„Apģērbs gadsimtu gaitā Latvijas teritorijā”** (no akmens laikmeta līdz 19. gs. beigām) (tematiskā ekskursija pamatekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- **„Rotaslietu attīstība Latvijā līdz 17. gs.”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- **„Kurzemes un Zemgales hercogiste hercoga Jēkaba valdīšanas laikā”** (muzejpedagoģiskā programma, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- **„Tautastērpi Latvijas novados”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- **„Zemnieku un muižnieku dzīvesveids 18. – 20. gs. sāk.”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- **„Mode un uzvedības kultūra 17. – 20. gs”** (muzejpedagoģiskā programma, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- **„Sakrālā arhitektūra un māksla 14. – 18./19. gs. mijā”** (muzejpedagoģiskā programma vidusskolas klasēm, darba lapas) V/sk.;
- **„Jugendstila interjers, rotas, aksesuāri”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) V/sk.
- **„Naudas vēsture Latvijā”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā) P/sk., V/sk.;
- **„Heraldika un ģerboņu vēsture Latvijā”** (muzejpedagoģiskā programma, kuras laikā skolēni iepazīstas ar heraldikas principiem, ģerboņu vēsturi Latvijā, Latvijas Republikas ģerboņa izveidi, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- **„Latvijas Republika. 1918. – 1940. g.”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.;
- **„Latvijas valstiskās neatkarības zaudēšana”** (tematiskā ekskursija ekspozīcijā, darba lapas) P/sk., V/sk.

## **Informācija, ekskursiju un muzejpedagoģisko programmu pieteikšana:**

### **LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS**

Pils laukums 3 (Rīgas pilī, 3. stāvā); tālrunis: 67221357.

Darba laiks: pirmdien - piektdien no 8.30 līdz 17.00.

### **LNVM nodaļa „DAUDERI”**

Sarkandaugavas iela 30, Rīga, LV- 1005; tālrunis: 67392229.

Darba laiks: pirmdien - piektdien no 8.30 līdz 17.00.

### **LNVM nodaļa ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKAIS MUZEJPARKS**

Āraiši, Amatas novads, LV 4140; tālrunis: 64107080.

Darba laiks: pirmdien - piektdien no 8.30 līdz 17.00.

## Cenrādis

<b>Muzeja pamatekspozīciju, izstāžu un teritorijas apmeklējums</b>			
<b>1.1.</b>	<b>PAMATEKSPOZĪCIJAS APMEKLĒJUMS (ar PVN)</b>		
1.1.1.	pieaugušajiem	1 persona	2,00
1.1.2.	skolēniem	1 persona	0,50
1.1.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,00
1.1.4.	ģimenes biļete (1–2 pieaugušie ar 1–2 bērniem)	1 apmeklējums	2,50
<b>1.2.</b>	<b>MUZEJA VEIDOTAS IZSTĀDES APMEKLĒJUMS (ar PVN)</b>		
1.2.1.	pieaugušajiem	1 persona	2,00
1.2.2.	skolēniem	1 persona	0,50
1.2.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,00
1.2.4.	ģimenes biļete (1–2 pieaugušie ar 1–2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	2,50
<b>1.3.</b>	<b>VIESIZSTĀDES APMEKLĒJUMS (ar PVN)</b>		
1.3.1.	pieaugušajiem	1 persona	2,00
1.3.2.	skolēniem	1 persona	0,50
1.3.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,00
1.3.4.	ģimenes biļete (1–2 pieaugušie ar 1–2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	2,50
<b>1.4.</b>	<b>PAMATEKSPOZĪCIJAS UN MUZEJA VEIDOTU TEMATISKU IZSTĀŽU APMEKLĒJUMS (ar PVN)</b>		
1.4.1.	pieaugušajiem	1 persona	3,00
1.4.2.	skolēniem	1 persona	0,80
1.4.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	1,50
1.4.4.	ģimenes biļete (1–2 pieaugušie ar 1–2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	3,80
1.5.	Ekskursija muzeja krātuvē (grupā līdz 10 personām)	1 persona	10,00
1.6.	Gida pakalpojumi muzeja ekspozīcijās un izstādēs (grupā ne vairāk kā 30 personas) līdz 60 minūtēm		
1.6.1.	latviešu valodā	1 grupa	5,00
1.6.2.	svešvalodā (angļu, krievu, vācu valodā, izņemot krievu valodu 1.–9.klašu skolēniem)	1 grupa	10,00
1.6.3.	krievu valodā 1.–9.klašu skolēniem	1 grupa	5,00
<b>1.7.</b>	<b>„DAUDERU” PARKA BRĪVDABAS IZSTĀDES APMEKLĒJUMS (ar PVN)</b>		
1.7.1.	pieaugušajiem	1 persona	0,50
1.7.2.	skolēniem	1 persona	0,20
1.7.3.	studentiem, pensionāriem	1 persona	0,40
1.7.4.	ģimenes biļete (1–2 pieaugušie ar 1–2 bērniem vai viena daudz bērnu ģimene)	1 apmeklējums	0,70

## Pamatinformācija

### LATVIJAS NACIONĀLAIS VĒSTURES MUZEJS (LNVM)

ir trešais vecākais muzejs Latvijā un vienīgais Latvijas vēstures muzejs pasaulē. Kopš dibināšanas 1869. gadā, LNVM ir kļuvis par lielāko latviešu tautas muzejisko vērtību krātuvi - tā kolekcijās ir vairāk nekā miljons priekšmetu: arheoloģiskajos izrakumos iegūtas senlietas, rotu un monētu depozīti, tautastērpi, tradicionālie darbarīki, tautas lietišķās mākslas darinājumi, sadzīves priekšmeti, fotogrāfijas, dokumenti, kartes, gravīras, gleznas u. c. Latvijas vēstures liecības. Muzeja misija ir Latvijas valsts un tautas interesēs vākt, saglabāt, pētīt un popularizēt Latvijas un pasaules garīgās un materiālās kultūras liecības no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, kam ir arheoloģijas, etnogrāfijas, numismātikas, vēstures vai mākslas vēstures nozīme.

LNVM īsteno izstāžu darbību Latvijā un ārvalstīs, veic pētniecisko darbību, organizē konferences un seminārus, sadarbojas ar Latvijas skolām, iestādēm, izdod rakstu krājumus un citas publikācijas.

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja nodaļas ir Āraišu arheoloģiskais muzejparks un „Dauderi”.

### ĀRAIŠU ARHEOLOĢISKO MUZEJPARKU

veido 9.-10. gs. latgaļu nocietināta dzīves vieta – ezerpils (valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis) un tās rekonstrukcija, 14.-17. gs. viduslaiku pilsdrupas (valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis), un teritorija ar akmens un bronzas laikmeta mājokļu rekonstrukcijām, kuri izvietoti 12 ha lielā teritorijā Āraišu ezera krastā netālu no Cēsīm. Kopš 20. gs. 90. gadu sākuma to attīstīja kā Baltijā pirmo brīvdabas arheoloģisko muzeju. Citu līdzīgu muzeju vidū Eiropā Āraišu arheoloģiskais muzejparks izceļas ar unikāliem arheoloģiskiem atradumiem, rekonstrukcijas atrašanos oriģinālā vidē un Vidzemei raksturīgo, labi saglabājušos kultūrvēsturisko ainavu, kas pozitīvi kontrastē ar mūsdienu urbāno vidi.

### „DAUDERI”

izvietoti vēsturiskā ēkā Sarkandaugavā - bijušā "Waldschlösschen" īpašnieka Ādolfa fon Bingnera ģimenes villā. Jau laikabiedri to atzinuši par vienu no glītākajām Rīgas privātmājām. No 1937. līdz 1940. gadam tā kalpoja par Valsts un Ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa vasaras rezidenci.

Pateicoties trimdas mecenāta un kolekcionāra Gaida Graudiņa ieinteresētībai, 1990. gadā tika izveidots Latvijas Kultūras muzejs „Dauderi”.

2010. gadā muzejs kļuva par LNVM nodaļu.

„Dauderi” piedāvā ne vien izstādes, bet arī telpas un brīvdabas teritoriju dažāda rakstura pasākumiem.